

УДК 658.7:004.9:355.02

Удосконалення закупівельної діяльності підприємства з використанням сучасних інформаційних технологій у воєнний період

Мельникова Катерина Валеріївна,

канд. екон. наук, доцент кафедри менеджменту, логістики та інновацій,
ХНЕУ ім. С. Кузнеця (м. Харків, Україна),
e-mail: melnikovakv@yahoo.com;

Жерновий Андрій Сергійович,

здобувач 2 курсу другого (магістерського) рівня,
ХНЕУ ім. С. Кузнеця (м. Харків, Україна),
e-mail: zernovijandrij89@gmail.com

Закупівельна діяльність підприємств в Україні в період війни постраждала у зв'язку зі зниженням надійності постачальників, руйнуванням логістичної інфраструктури, нестачею ресурсів, підвищенням цін тощо. В цих умовах впровадження сучасних інформаційних технологій і цифровізація дозволяє оптимальніше управляти ресурсами, поліпшити прозорість у сфері закупівель, зменшити вплив людського фактору, а також стає засобом підвищення ефективності діяльності підприємств.

Закупівельна діяльність підприємства охоплює весь ланцюг постачання від його початку та передбачає: вибір постачальників, перевізників і посередників; визначення обсягів, асортименту та ритмічності поставок; укладання договорів і контроль за дотриманням умов; моніторинг постачань і, за потреби, внесення змін до умов постачання.

Негативні фактори та проблеми в закупівлях, які спричиняє війна, це дефіцит ресурсів, зріст цін та логістичних витрат, обмеження кількості постачальників, складність міжнародних поставок, збільшення ризиків і втрат, пошкодження складської інфраструктури, зменшеність маневреності використання транспорту тощо. В таких

умовах стає неможливим виконання таких операцій швидко, прозоро і гнучко.

Основним напрямком, який дозволить мінімізувати вплив негативних факторів та дасть змогу менеджерам приймати ефективні управлінські рішення, – це впровадження сучасних інформаційних технологій в діяльність підприємств, у тому числі і закупівельну.

Сучасні інформаційні технології дозволяють підприємствам оперативно реагувати на зміни ринкової кон'юнктури, контролювати рух ресурсів, знижувати витрати та мінімізувати ризики, пов'язані з перебоями у постачанні.

Найбільш поширеними інформаційними технологіями, які використовують в закупівельній діяльності, є:

- ERP-системи, які дозволяють інтегрувати закупівельну діяльність із фінансами, виробництвом і складуванням;
- CRM- та SRM-системи, які сприяють ефективному управлінню відносинами з постачальниками;
- електронні торговельні платформи та системи e-procurement, які забезпечують прозорість закупівель, зниження витрат і мінімізацію корупційних ризиків;
- хмарні сервіси та системи аналітики, що дозволяють здійснювати моніторинг ринку постачальників, аналізувати ціни та прогнозувати потреби підприємства в ресурсах.

Цифрова трансформація закупівель передбачає комплексне впровадження програмних рішень, які забезпечують автоматизацію всіх етапів закупівельного процесу – від формування потреби у ресурсах до контролю їх фактичного надходження на склад. Використання корпоративних ERP-систем (Enterprise Resource Planning) дозволяє інтегрувати функції закупівель із фінансовим, виробничим і складським обліком. Це сприяє підвищенню прозорості, скорочен-

.....

ню часу на погодження заявок і забезпечує більш точне планування матеріальних потреб підприємства.

CRM- та SRM-системи (Customer/Supplier Relationship Management) дають змогу створювати єдину базу даних постачальників, вести облік, оцінювати їх надійність та ефективність за допомогою показників якості поставок, термінів виконання замовлень і цінової політики. У період війни, коли логістичні маршрути змінюються, а ризики недобросовісності контрагентів зростають, такі системи стають особливо корисними для ухвалення оперативних і обґрунтованих управлінських рішень.

Також актуальним є використання електронних торговельних платформ та систем електронних закупівель (e-procurement) в Україні. Наразі значного поширення набула система Prozorro, яка забезпечує відкритість, прозорість процесу закупівель. Для приватного бізнесу активно розвиваються комерційні платформи, які дозволяють підприємствам швидко знаходити постачальників, порівнювати пропозиції, укласти контракти в електронному форматі й відстежувати їх виконання. У воєнних умовах це надзвичайно важливо, адже підприємства можуть проводити закупівлі дистанційно, не порушуючи вимог безпеки персоналу та зберігаючи оперативність бізнес-процесів.

Використання хмарних технологій у сфері закупівель забезпечує доступ до даних у будь-який час і з будь-якого місця, що є критично важливим для компаній, офіси яких переміщено або частково зруйновано.

Вони спрощують спільну роботу різних підрозділів підприємства, дають змогу керівництву контролювати всі етапи закупівельного процесу в реальному часі та приймати стратегічні рішення у віддаленому режимі.

Наступним етапом цифрової еволюції закупівель є концепція Закупівель 4.0 (Procurement 4.0), що передбачає комплексне викорис-

тання технологій Індустрії 4.0 для автоматизації, гнучкості та інтелектуальної оптимізації закупівельних процесів.

Застосування технологій Big Data і штучного інтелекту (AI) у сфері закупівель стає перспективним напрямом, адже дає змогу автоматично виявляти ризики постачання, формувати рейтинги постачальників, передбачати коливання цін і пропонувати напрямки оптимізації.

Впровадження та використання сучасних інформаційних технологій в економічну діяльність підприємств у воєнний період, коли постійно змінюється зовнішнє середовище та внутрішні можливості, дає змогу підвищити ефективність управлінських рішень, мінімізувати ризики, забезпечити доступний, прозорий і гнучкий інформаційний обмін, а також оптимізувати витрати й час.

У воєнний період, коли економічні обставини змінюються складно прогнозовано, цифрові рішення допомагають підприємствам залишатися стійкими, адаптивними й здатними продовжувати діяльність навіть за умов кризового середовища.

Удосконалення закупівельної діяльності підприємств у воєнний період та післявоєнному відновленні економіки має базуватися на інноваційних підходах і цифрових рішеннях, що забезпечують прозорість, гнучкість, ефективність і безперервність створення ланцюгів постачання.

Література

1. Висоцька О., Бережна В. Вплив війни на управління постачаннями підприємств. *Економічний простір*. 2023. № 186. С. 112–119.
2. Кашульська Т. Цифровізація логістичних процесів в Україні. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2024. № 3. С. 45–50.
3. Небилиця О. Трансформація закупівельної діяльності підприємств у цифровому середовищі. *Економіка і суспільство*. 2025. № 42. С. 91–98.
4. Олініченко К., Чміль Г. Маркетингові та логістичні аспекти діяльності підприємств у період війни. *Економічний форум*. 2024. № 2. С. 67–72.

Секція 1. Проблеми стратегічного управління конкурентоспроможністю на основі інновацій

5. Кара Н., Зинич Л. Підвищення ефективності управління постачаннями у промислових підприємствах України. *Науковий вісник НУ «Львівська політехніка»*. 2023. № 5. С. 138–144.

